

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm. Iduns Kungl. Hofboktr.

N:r 31 (554).

Fredagen den 5 augusti 1898.

11:te årg.

Prenumerationspris pr år:		Byrå:	Redaktör och utgivare:	Utgifningstid:	Annonspris:
Idun ensam	kr. 5:—	Klara södra kyrkog. 16, 1 tr.	FRITHIOF HELLBERG.	hvarje fredag.	35 öre pr nonpareillerad.
Iduns Modet., fjortondagsuppl.	» 5:—	Öppen kl. 10—5.	Träffas säkrast kl. 2—3.	Lösnummerpris 15 öre	För »Platssökande» o. »Lediga platser»
Iduns Modet., månadsuppl.	» 3:—	Allm. telef. 6147. Rikstelef. 1646.	Redaktionssekr.: J. Nordling.	(lösnr endast för kompletteringar.)	25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv.
Barngarderober.	» 3:—				Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.

Wilhelmina Fundin.

Den 12:te i förliden juli månad ingick i sitt 80:de år en kvinna, som i den svenska konstens häfder har ett, om äfven ej lysande namn, dock ett, hvilket symboliserar ett varmt intresse för tonernas konst, ett redbart sträfvande, ett intagande och behagligt väsen samt ett blygsamt underskattande af egen förmåga.

Vid namnet *Wilhelmina Fundin* är för ofrigt förbundet minnet af vår operas storhetstid, med andra ord: Jenny Linds dagar.

* * *

Wilhelmina Kristina Fundin föddes i Stockholm den 12 juli 1819; hennes föräldrar voro kantorn vid Kongl. Slottskapellet Carl Axel Fundin och Kristina Margaretha Wikström. Fadern måtte, såsom man af hans lefnadsställning kan förstå, varit musikalisk och således i arf — det tycks nästan det enda — åt dottern lämnat vackra anlag för och djup kärlek till tonernas konst.

Redan tidigt väckte lilla Mina uppmärksamhet för dessa sina anlag och för sin vackra röst, och 1833, således vid 14 års ålder, inskrefs hon som elev vid Kongl. teatern. Elevskolan då räknade mycket goda lärarekrafter: först och främst hofsångaren Isak Berg såsom lärare i tonbildning och solosång, Torsell såsom ackompanjatör vid elevernas sångöfningar, den utmärkta skådespelerskan fru Eriksson som lärarinna i deklamation och scenisk fram-

ställningskonst samt hr Terrade som undervisare i språk, d. v. s. egentligast franskan. Högsta öfversikten öfver de unga konstadepterna hade k. teaterdirektionen uppdragit åt demoiselle Bayard, ett utmärkt respektabelt fruntimmer, allvarsam men vänlig och moderlig, hvilken dessutom hade att lämna undervisning i de vanliga skolkunskaperna samt i handarbeten.

Elevtiden varade i åtta års tid. Det är af ett visst intresse att se efter, t. ex. i teaterkalendern för 1838, således just jämt för 60 år sedan, hvilka som då voro elever vid vår första scen. De uppräknas så här:

Gossar: Carl Gustaf Sundberg och Carl Johan Leverth;
 flickor: Jenny Lind, Wilhelmina Fundin, Charlotta Fundin (Wilhelminas ett år yngre syster, hvilken snart afbröt sin teaterbana, utan att blifva anställd som ordinarie aktris), Elma Ström, Therese Håkansson, Henriette Frischman, Johanna Asplund och Alexina Laurent.

Sundberg var den sedan blifvande framstående karaktärsskådespelaren, helt nyligen först gången till minnas värld. Leverth, som efter några få år öfvergaf den utöfvande sceniske konstnärens roll, ägnade sig därefter i många år åt kyrkomusikerns och tonsättarens kall; hans namn lefver i den bekanta täcka operetten »Peder Rank och hans fästmö», själf är han, likasom Sundberg, nu gången ur tiden. Af de kvinnliga eleverna lefva däremot — om man undantager Jenny Lind och Therese Håkansson (fru Novander) — samtliga

Hvarenda ande
Bär stum inom sig
Ett mänskohjärta,
En själ så varm;

Hvartenda hjärta
Bär i sitt sköte
En värld af tankar
I mänskobarm.

Zakarias Topelius.

ännu i den dag som är: systrarna Fundin, Elma Ström (fru Billing), Henriette Frischman (fru Caspèr), Johanna Asplund (fru Lagerqvist) och Alexina Laurent (fru Rhodin).

Bland samtliga sina elevkamrater fäste sig Wilhelmina Fundin mest vid den ett år yngre Jenny Lind, och denna å sin sida tycks ock mest hållit af henne bland alla sina kamrater, ej endast i elevskolan, utan ock vid hela teatern och dess konstnärspersonal.

Ännu finnes bevaradt ett bref, som den femtonåriga Jenny Lind skref till Wilhelmina Fundins moder 1835, då under sommarferierna mademoiselle Bayard med sina unga kvinnliga skyddslingar vistades vid Skytteholm:

»Skytteholm den 5 aug. 1835.

Min: lilla goda Tante

Förlåt att jag tager mig den friheten ock skrifver til Tante, — men jag vet verkligen ej hvad jag skall skriva, Jo — jag hoppas att min lilla Tante ock Lotta mår, bra, vi befinner oss alla i högönsklig välmåga! Ack! Gud vare lof att vi snart kommer till staden, jag längtar gruffligt, ty nu är det intet något roligt här mera! Tante skall ej vara ledsen att Mina går ock lägger sig i sjön, för det har hon inte gjort ännu; för hon törs inte gå dit en gång — åt — jo — ibland går hon väl, men jag skall nog hålla reda på henne jag som är gammal och förståndig — vi äter så mycket bär att vi orkar knappast gå ibland men vi äter intet mycket för ock utaf det lilla skålet att det intet fins några mogna, vi äter bara vinbär ock dom är ju hälsosamma — adieu lilla goda Tante! misstyck ej att jag har skrivit så illa; Jag skall skriva bättre en annan gång. Jag vågar innesluta mig i Tantes vänskap teknar förbindligen

Jenny Lind

ack så väl skrifvit»

Ett annat litet glädt minne från elevtiden räknar Wilhelmina Fundin från en annan sommar, den sommarn, då Sundberg på Ladugårdsgärdet exercerade beväring. Älskvärd, trohjärtad och god som Sundberg var — då liksom hela sin långa lefnad igenom — hade han förvärfvat sig sina kvinnliga kamraters varma systerliga tillgifvenhet, och flickorna undrade mycket, huru »Kalle» tog sig ut som militär och hur han hade det på »Gälet». Till sist mognade hos tre af flickorna beslutet att hälsa på därute. Men enligt den tidens sedvanor kunde ej gärna tre unga flickor ensamma begifva sig in i ett beväringläger, hvadan de vidtalade unge auditör Blanche att vara deras ledsagare ock »skyddsängel». Och så hände sig, att beväringssynglingen Kalle Sundberg en vacker eftermiddag, där han i kronans kläder larfvade omkring i kronans läger, fick besök af Jenny Lind, Mina Fundin, Elma Ström och August Blanche. Att glädjen öfver besöket blef stor, behöfver väl knappast sägas. Då hemfärden skulle anställas, var det redan fullständigt mörkt, men August fick Jenny och Mina en under

hvar arm, medan han samtidigt trakterade sin medhafda guitarr; Elma höll honom i rockskörten, och så gick det muntra taget fram öfver det mörka gärdet, marscherande i takt och sjungande »Vikingasäten, åldriga lundar» under guitarraccompaniment. Efter världens endast önskar, att fonografen på den tiden varit uppfunnen och placerad någonstädes i närheten, där denna kvartett drog fram. Tore Blanche har eljes, vill jag minnas, någonstädes skildrat denna lilla glada episod.

Den varma vänskapen mellan Jenny Lind och Mina Fundin slöt först med den förras bortgång ur tiden. Fröken Fundin var under sex veckors tid sin världsberömda förra kamrats gäst, medan fru Jenny Lind-Goldschmidt ännu bodde i Altona, och hon var flere gånger anmodad att tillbringa några veckor i hemmet i England, men den långa färden öfver hafvet afskräckte alltid den inbjudna.

Jenny Lind är ännu den åldriga väninnans ljusaste minne, och med samma känslor som barnets för snart sjuttio år sedan blickar den åttioåriga upp till sin forna kamrat, där hon, representerad af ett porträtt från 1846, innehar hedersplatsen öfver pianot.

År 1841 blef m:ll Fundin sångerska och aktris vid kongl. operan. Att den samtida Jenny Lind på teatern alldeles skulle fördunkla Wilhelmina Fundin, var ju naturligt; själf fann den senare, med sin naturliga djupa blygsamhet och själfunderskattning, detta alldeles i sin ordning.

Sedan m:ll Lind lämnat den svenska scenen, fick emellertid m:ll Fundin öfvertaga flere af hennes större uppgifter, och hon gjorde det till både kritikens och publikens tillfredsställelse. »M:ll Fundin förtjänar» — skref August Blanche i 1845 års Theater-Galleri — »allt beröm för den möda och det trägna studium, hon synes använda för att kunna prestera allt hvad hennes resurser tillåta, och detta är i sanning ej det lilla. Hennes sång röjer verkligt musikaliska anlag och musikalisk bildning, djup känsla och uppfattningsförmåga.»

Af de många uppgifter, Wilhelmina Fundin kreerade under sin verksamhet som operasångerska, må erinras om: Nattens drottning i »Trollflöjten», Anna i »Hvita frun» (i hvilken opera hon äfven utfört såväl Jenny Dicksons som gamla Margarethas partier), Isabella i »Robert», Katarina i »Kronjuvelerna», Leonora i »Stradella», Adalgisa i »Norma» (vid sidan af Jenny Lind i titelpartiet), Anna i »Friskyttan» (också vid sidan af Jenny, som Agatha), Zerlina i »Don Juan» samt lady Kockburn i »Fra Diavolo».

I sistnämnda parti var det som Wilhelmina Fundin, efter en 37-årig verksamhet vid vår främsta lyriska scen, den 4:de juni 1870 tog afsked från teatern. En talrik publik bringade då med många och hjärtliga bevis på sympati farväl åt sångerskan, hvilken, följd af den konstälskande allmänhetens tacksamhet, kamraternas vänskap och kritikens aktningfulla erkännande, drog sig tillbaka. Wilhelm Bauck, Nya Dagligt

Allehandas dåvarande berömda musikkritiker, vittnade emellertid, att »m:ll Fundin tedde sig som lady med ett behag, som kom publiken att aftvingas en försäkran om att hennes afsked kom alldeles för tidigt».

Allt sedan dess har Wilhelmina Fundin tillhört privatlivet. För sina ögons skull, hvilka ej tåla starkt ljussken, har hon på flere år ej kunnat bevista någon teaterföreställning. Innan det gamla operahuset refs, gick hon dock upp en förmiddag och tog med tårar i ögonen afsked af de gamla lokalerna, för henne mer än för de flesta befolkade af så många dyrbara minnen, både konstnär- och personliga minnen.

Med sin åldriga syster bebor fröken Wilhelmina Fundin en liten våning n:r 75 Gref Thuregatan. Vid ett besök där finner man en älskvärd, behaglig och, nu liksom alltid, blygsamt tillbakadragen dam, med alldeles obrutna själskrafter och äfven kroppskrafterna nästan oböjda. Visste man ej af, att hon i dessa dagar öfverskridit gränsskålet till 80-talet, kunde man omöjligt annat tro, än att man hade en på sin höjd 60 års dam framför sig.

* * *

Sedan omkring 40 år tillbaka har fröken Fundin icke låtit porträtteras sig. Den bild, som i detta nummer meddelas af henne, är efter ett i Kongl. biblioteket förvaradt, af Maria Röhl taget blyertsporträtt af Mina Fundin vid 23 års ålder, hittills aldrig reproduceradt.

* * *

Då den stockholmske musikvännen hör namnet Jenny Lind, välla i tanken fram Casta divas höga, klara, himlaburna toner. Med Louise Michaëli's förnimmer man genljudet af hennes silfverstämman i Webers underbara:

Hur de gyllne stjärnor blänka
på den blåa himlens rund!

Vid namnet Wilhelmina Fundin tonar sakta fram Mozarts ljufva:

En blyg viol på ången stod ...

Birger Schöldström.

»Familjemeddelanden».

Under rubriken »Familjemeddelanden» ha vi anslagit en bestämd plats på andra sidan i vår annonsbilaga för s. k. legala annonser och för dem fastställt ett pris, som rätt mycket understiger vårt annars beräknade annonspris, eller för födelse-, förlofnings- och vigselannons kr. 1: 50 samt för dödsannons inom ram kr. 5: — ett pris som måste betraktas som synnerligen moderat, då hänsyn tages till vår upplagas ovanliga storlek och den jämna och utbredda spridning tillkännagifvandet därigenom erhåller.

Redaktionen af Idun.

Vid Västkusten.

Kom, låt oss, min vän, spatsera en stund och lyssna i parken på middagsmusiken och se på den vimlande badpubliken, som vid paviljongen där gör sin rund!

Märk först vår herr esculap, ja, märk, hur glad och förtroligt till alla han nickar, det är som om strax för hans bjudande blickar försvunne hvar skymt af krämpor och värk.

Omkring honom trängs en förtrollande krans af unga damer i färgrika dräkter, i korus man uppgör för nöjen projekter, och fåfängt han yrkar på lugn och sans.

Det gäller att göra dem alla till freds, och ringen tättnar, man ber så trägen, knappt doktorn mer hittar till tanterna vägen, som sitta i skuggan att småle till reds . . .

Nu hon, i hvars händer spiran är lagd, grefvinnan, där nalkas med två diplomater, on parle français om Amerikas stater och Santiago-flotiljens senaste bragd.

»Mitt herrskap, välan, på de dunkla djup, mot skymningens inbrott — i väntan på balen», förklarar comtessen, »då ljuder signalen, armadan skall samlas slup invid slup.

Och utan den minsta hagelby, trots blixtrande ögonpar, vågar jag hoppas aflöpa skall färden; när årorna doppas vi låta med vinden hvart sorgmoln fly.»

Applåder. Och skaran skingras allt mer, de unga re'n drömma om gungande vågor, om en *farlig* seglats vid mar-eldslågor, kring spelborden slå sig de gamle ner.

På lawntennisplatsen snart sorlar det glad, där gossar och flickor som fjärilar jaga, där spinnes ock mången kärlekssaga — som fjäderbollar man hjärtan tar fatt.

Och icke det gifves en stig så brant kring fria höjder, på berg och vallar, där ekot af glada sånger ej skallar — Ack, lifvet är dock bra skönt . . . icke sant?!

Men tyst ligger parken, blott stödd mot sin staf en stackars sjukling syns sakta där skrida och sent ännu in på kvällen där bida med frågande blick mot det mörka haf.

Lotten von Kræmer.

Kvinnohjälp på apoteken.

Som våra läsarinnor väl känna, har Idun med intresse ifrat för den nya bana, kvinnorna i vårt land brutit sig på farmaceutens fält. Vi ha ju nu ock kommit så långt, att våra första examinerade kvinnliga apotekare med framgång upptagit täflan med sina manliga yrkeskamrater. Emellertid fordras numera redan som *utgångspunkt* för apotekarbanan aflagd studentexamen och därefter mångåriga fackstudier. Den kan således endast öppnas för det mindretal, som äger förutsättningarna för ett så pass kräfvande intellektuellt arbete.

Dock gifves på våra apotek ofantligt många sysslor af rent *praktisk* art, som med synnerlig fördel borde kunna utföras af just kvinnohänder. För denna fråga — *användandet af kvinnliga, oexaminerade biträden till apotekssysslor* — har apotekaren herr Edw. L. Bruzelius i Göteborg särskildt intresserat sig och äfven i tryck förtjänstfullt bidragit till dess utredande.

I ett af de senaste häftena af »Svensk farmaceutisk tidskrift» tager herr Bruzelius varmt till orda för dylik kvinnlig arbetshjälp på apoteken. Författaren har nu under ett halft år, å samma apotek där han själf tjänstgjort, haft tillfälle att på nära håll iakttaga dess fördelar, och redan långt tidigare hade han under en studieresa på danska apotek erfärit, huru behändigt och skickligt flickor biträdde i en del apoteksgörömmål.

Det är ju också klart, säger han, att ett fruntimmer, t. ex. vid pilleruttrullning, plåstertillredning, inläggningar, ombindning af flaskor o. s. v., skall kunna göra detta arbete, där det främst kommer an på händighet, lika bra som farmaceuten. Likaså kan hon blanda och göra i ordning salvor, koka infusioner och dekokter, filtrera upp vätskor o. s. v. Då en farmaceut skall bära ansvaret, för hvad det kvinnliga biträdet hjälper till med, är det ju naturligt, att han själf gör alla uppväningarna, äfvenså, där gifter ingå i någon beredning, också själf verkställer dessas utblandning med öfriga ingredienser.

Författaren har kommit till den för de kvinnliga biträdena hedrande erfarenheten, att de i dessa stycken snart uppöfva sig och ernå »samma om ej större skicklighet» än farmaceuten själf. Hvad särskildt beredning af infusioner, dekokter, mandel-emulsioner m. m. beträffar, så kan man tryggt påstå, att de utföras bättre af en därtill inlärd flicka än af en apotekselev. Den sistnämndes håg — isynnerhet då han nu skall vara student — ligger i allmänhet ej så mycket åt att stå och »slabba» dagen i ände. Annat är det däremot med ett kvinnligt biträde! Hon finner ett nöje i att koka och laga till sådana saker, särskildt som man väl bör kunna antaga, att hon äger naturlig fallenhet härför.

Naturligt är, att ju större skolbildning som finnes, dess bättre! En flicka som har svårt för att räkna, särskildt den som ej är hemma i decimalbråk, bör ej gärna tänka på saken. Fördelaktigast för apoteket är det ock utan tvifvel, att det kvinnliga biträdet är — hvad man kallar — en bättre flicka, ty en sådan gör genom sitt taktfulla uppträdande såväl ett angenämare intryck på kunderna, som hon utför ett gynnsamt

och förfinande inflytande på sina manliga kamrater.

I Holland ha länge dylika kvinnliga biträden i betydlig utsträckning användts på apoteken. Redan år 1889 funnos på rikets omkring 600 apotek nära 300 kvinnliga biträden anställda.

Ja, helt visst kunde äfven hemma i Sverige mycken kvinnlig arbetskraft här finna ett lämpligt område, och det har därför varit oss ett nöje att med dessa rader fästa unga arbetssökande kvinnors uppmärksamhet på en erfaren fackmans uttalanden i frågan.

Å propos fruntimmersveckan.

»*Variatio delectat*», påstås en viss potentat halva sagt, då han en gång, högtiden till ära, färgade svansen ärtgrön. Sannolikt hade han icke själf upfunnit ordspråket, men hur det än förhåller sig därmed, så är det nu ett bevingadt ord. *Ombyste förnöjer*, så lyder tidens lösen inom de flesta områden, utom när vi komma till den olycksaliga fruntimmersveckan, ty då blir det i tal och skrift en konsekvent enformighet, ett upprepande af detsamma som man hört ända ifrån sin barndom, ett omtugande af gamla »kvickheter», som kan göra en normal människa halftokig. Det är mycket värre än sjöodjuret i Storsjön, ty det byter åtminstone om färg, form på öronlappar, fenor o. s. v., men kvickheterna om fruntimmersveckan äro år ifrån år orubbligen desamma. Jag vill icke försynda mig genom att upprepa dem — de hafva redan varit synliga i minst ett dussin af de tidningar, jag har läst, och de förekomma säkerligen i de flesta andra.

O, svenske herrar och tidningsmän, kunnen I icke hitta på något nyare fält för sommarkvickheterna? Det är ju rysligt, att samma saker skola upprepas vid samma tid, årtionde efter årtionde! När man nalkas fruntimmersveckan, börjar man känna frossbrytningar af förväntan på allt det — dumma, man måste höra och smälta. Hvarför i all världen är det ingen energisk människa, som söker råda bot för den landsolycka, hvilken denna vecka åstadkommer, både i materielt och ideelt hänseende? Ett faktum är, att det ofta rägnar vid denna tid — »fruntimren gråta», heter det — men om det verkligen är Saras, Margaretas, Johannas, Magdalenas, Emmas, Kristinas, Jakobus' — nej, han, stackars karl, har ingen skuld, fast de omgivande fruntimren locka honom till det ondt är! — Martas och Helenas fel, att det vid denna tid så ofta är för mycket »våta», — hvarför döper man icke helt enkelt om de ödesdigra dagarna och gifver dem de klangfullaste och skönaste *manliga* namn, som finnas att tillgå? Det vållade måhända de lärde en smula hufvudbry att utvälja just de kraftigast verkande, men det fick man icke tänka på, då det gällde en så stor nationalekonomisk vinst!

Tänk på allt det hö som kunde räddas, om det icke rägnade just i fruntimmersveckan — och rågen kunde då bergas tidigare — och intet hinder fanns för basarfästernas florerande vid badorterna — och kaffet utspäddes ej vid alla »logernas» utfärder — och fint krusade luggar råkade icke — och varma känslor afkyldes icke — för att icke tala om att tidningsskrifvarne ej kommo i tillfälle att förleda sin nästa till den svåra synden att ur djupet af sitt hjärta vredgas öfver de gamla omtuggade kvickheterna och nära hatfulla känslor mot deras reproducenter! Dessas förbrytelser äro ursäktligare under en glödande varm sommar, ty strängt taget är en tidningsman icke mer än en människa; och när han en varm dag kommer in på sitt arbetsrum, är det icke så godt för honom att få ihop tillräcklig spaltfyllnad, hvarför man får förlåta, om han gör som ordspråket säger: *sero venientibus ossa* — den senkomne får gnaga på benen — hvilket i detta fall uttydes med: vänder ett tag på fjärdingen och fiskar upp de gamla kvickheterna. Men då det är så kallt som i år — då det har rägnat nästan hela sommaren — då det välsignade kriget, nybyggnaderna, ligapojkarna, kapplöpningarna, kungaresorna, naturforskaremötet o. s. v. förse oss med otaliga ämnen att afhandla i tal och skrift, då är det oupphörliga idislandet om fruntimmersveckan oförläpligt!

Mätte min klagande stämma icke förklinga öhördan!
Eyre.

Bismarck och kvinnorna.

Vår samtids utan gensägelse mest värdiga politiska personlighet har gått hädan — efter några dagars sjuklighet, som dock ej ingaf allvarsammare farhågor, inträdde en oväntad och plötslig försämring, och vid 11-tiden på kvällen den 30 juli hade *Otto von Bismarck* upphört att lefva. Han dog på sitt kära *Friedrichsruh*, omgifven af sina närmaste, och de sista ord han yttrade voro ett: »Tack, mitt barn!» riktade till hans enda dotter, grefvinnan von *Rantzau*, då hon med kärleksfull omsorg torkade döds-svetten ur hans panna.

Vid den bortgångnes politiskt världshistoriska betydelse har ej *Idun* att dröja. Vi vilja hellre ägna några rader åt en mera intim sida af den store riksbyggarens lif — åt hans förhållande till kvinnorna.

Bismarck värderade i alla tider högt det spirituella, eggande tankeutbytet med begåfvade kvinnor och såg gärna, att han vid den husliga härden i *Varzin*, *Friedrichsruh* eller *Schönhausen* kom i beröring med älskvärda, finbildade damer. Men denna inverkan har blott berört sinnet och hjärtat, aldrig förståndet och handlingskraften.

Betraktar man då först och främst *Bismarcks* förhållande till sin mor, sin enda syster och sin gemål, skall man finna, att »järnmannen» visat sig ha en fond af känslighet och ömhet, som lämnar det bästa beviset på, att *Bismarcks* själ var starkt mottaglig för äkta kvinnobevågenhet och behag.

Af fröet ren spörjs blommans art,
af blomman fruktens must,
och sångens friskhet röjes klart
af första tonens lust.

Så sjunger med rätta skalden, och redan i barnets kärlek till modern visade ung *Bismarck* hela sin senare individualitet. Om *Goethe* sagt om sig själf, att han ärft sin glada naturel från sin mor, kan man om *Bismarck* säga, att han af sin mor — *Louise Wilhelmine Meuken*, född den 24 februari 1790, död den 1 januari 1839 — fått med på lefnadsvägen de härliga gåfvorna: klokhet, skarpsinnighet och hederskänsla. Alla hennes biografier berätta, att hon redan tidigt hos sonen sökt väcka en ädel äregirighet. Den skarpa modersblicken spårade redan hos barnet den slumrande politiska begåfningen. Tyvärr skulle hon ej upplefva tillfredsställandet af sin varmaste längtan, ty hon hade redan sex år varit död, då *Otto von Bismarck* kunde sägas börja sin karriär.

Den stora sanningskärlek, som icke blott i lifvet, utan äfven i politiken alltid utmärkt kanslern, inympades af modern i barnets hjärta. Följande anekdot belyser ypperligt detta utmärkande drag i hans väsen. En kväll frågade fru von *Bismarck* honom, då han sade god natt: »Har du redan ätit din välling?» Han sprang bort och kom om en stund tillbaka med ett glädt »ja!» Han hade nämligen glömt den och frågade först nu sin sköterska efter den.

Hans innerliga kärlek till föräldrarna gaf sig bl. a. äfven luft i ett yttrande, som han vid mogen ålder fällde vid fråga om »*Wilhelm Tell*». Han kunde ej tåla denne schweizerhjälte och med honom den schillerska dikten — emedan *Tell* skjutit på sin son.

Efter moderns död hängaf den unge ädlingen sig med hela sitt hjärta åt sin enda

FURSTINNAN VON BISMARCK.

syster *Malwine*, senare gift med fideikommissarien von *Arnim Kröchlendorff*. I de många bref han på höjden af sin ära skrifvit till henne såväl som senare till sin gemål, har han röjt hela sitt rika känslolif.

Kort efter systemens giftermål 1841 skref han till henne några melankoliskt-humoristiska rader, som tydligt visa, hur kär han höll henne. Det heter däri bl. a.: »Sedan du är borta, har jag naturligtvis funnit hemmet mycket tomt. Jag har satt mig vid kakelugnen, rökt och anställt betraktelser öfver, hur onaturligt och självviskt det är, när flickor, som ha bröder och till på köpet ogifta sådana, hänsynslöst gå och gifta sig och låtsas, som om blott de själfva funnes i världen för att följa sin böjelse, en självviskhet, från hvilken jag lyckligtvis fritager mig personligen. Sedan jag insett det onyttiga i dessa betraktelser, reste jag mig från den grönklädda stolen, i hvilken du brukade sitta, och störtade mig hufvudstupa i valrörelsen...»

Många äro de smeknamn, både hjärtliga och lustiga, han gifver sin syster. Än kallar han henne »*dyraste Kreusa*», än »*chère Petite*», än »*kära Arnimen*», än »*ma soeur*», än »*Madame*» och berättar henne förtroligt allt, hvad han har på hjärtat: små och stora fröjder, sorger och förhoppningar, framtidsplaner och önsknningar, högviktiga politiska och statsangelägenheter, såväl som obehärliga husliga omständigheter. Han var alltid lycklig, när han — äfven efter sitt giftermål — kunde få bo i *Berlin* hos sin »*dyra Kreusa*» och få utgjuta sitt hjärta för henne.

Aldrig störde ens den minsta misstämning det sanna syskonförhållandet mellan dem — men så var också *Malwine von Arnim* den mest uppmärksamma och ömma syster. Hon utträttade alltid de uppdrag, han gaf henne, skickade honom alla slags läckerheter o. s. v. Och det var inte alltid lätta uppdrag hon fick. Sålunda önskade han 1857, då han uppehöll sig i *Frankfurt a. M.*, att fru von *Arnim* som julklapp åt hans fru skulle köpa ett opal hjärta, som likväl inte fick kosta mera än 200 thaler; vidare en klädning för omkring 100 thaler, »ej mera», en solfjäder, som skulle »parera bra», men inte kosta mera än 100 thaler, och slutligen en stor, varm filt att breda öfver knäna i vagnen,

med tigmönster och på detta ögon af glas — denna fick blott kosta 10 thaler...»

Såsom redan nämnts, sörjde den ömma systemen äfven för sin ryktbare broders kroppsliga vederkvickelse. Sålunda tackar han henne en gång — den 10 oktober 1860 — för hennes sändning af blodkorf och lefver. Alldeles hänförd utropar han: »Så god blodkorf har jag aldrig förr ätit och så god lefver endast sällan — må dina slaktdjur alltid frodas — jag har under tre dagar ätit frukost däraf!»

Hur innerligt furst *Bismarck* älskade sin gemål *Johanna von Bismarck*, född *von Puttkamer*, torde vara alltför väl bekant, för att vi skola behöfva uttryckligen betona detta. Allt intill sitt fränfalle år 1894 var hon hans skydds-genius under alla förhållanden af hans lif, i hans hem i *Varzin*, *Friedrichsruh*, *Schönhausen* och *Berlin*, och alla som voro kanslerns gäster iakttago med nöje det äkta kvinnliga välde den ädla furstinnan utöfvade och den djupa kärlek hennes ryktbare gemål hyste för henne. Endast några få bref från furst *Bismarck* till hans gemål ha kommit inför profana ögon, men de äro alla öfversvallande af godt humör, kvicka infall och den innerligaste tillgifvenhet. På samma sätt som med sin syster *Malwine* öfverhopar han äfven sin gemål med en mängd skämtsamma och hjärtliga smeknamn och i bref till sina släktingar och förtrogna vänner talar *Bismarck* oupphörligt i den kärleksfullaste ton om sin fru.

Midt under tysk-österrikiska kriget, då de tyngsta bekymmer af alla slag bestorma honom, tänker han på henne med rörande kärlek och plockar alprosor åt henne, hvarvid humorn, denna hans tognaste ledsagare genom lifvet, aldrig lämnar honom. I denna anda skref han t. ex. från *Hohenmauth* den 9 juli 1866: »Om ni inte har någon under rättelse från någon, kan ni obetingadt antaga, att han lefver och är frisk, ty så snart en känd person sårats, får man veta det inom minst 24 timmar.»

Om än icke så ofta, underlåter *Otto von Bismarck* likväl ej att då och då i bref till sin syster och sin hustru fälla omdömen öfver damvärlden i allmänhet och särskildt öfver en och annan af dess representanter, med hvilka han kommit i beröring. Vanligtvis sker detta på hans godmodigt skämtande sätt.

Bland stjärnor inom teatervärlden har *Pauline Lucca* varit en af *Bismarcks* favoriter. Fama, som gärna uppdyktar något om berömda statsmän såväl som om berömda sångerskor, kunde ingenting berätta om den store statsmannens intimare förhållanden till främmande damer och gjorde därför en mygga till en elefant. År 1865 hade den österrikiska badorten *Ischl* två intressanta gäster i den preussiske minister-presidenten *Otto von Bismarck* och den preussiska kammarsångerskan *Pauline Lucca*. En förmiddag uppehöll sig sångerskan utanför hotell *Elisabeth*, där furst *Bismarck* och dåvarande kung *Wilhelm* brukade taga in. Plötsligt kom den förstnämnde ut från hotellet. Minister-presidenten uppmärksammade genast sångerskan, gick fram till henne och skakade hjärtligt hennes hand.

»Följ med, ers excellens», bad *Lucca*, »jag måste till fotografen.»

»Jag kan inte, jag väntar mina chiffrörer, de tyckas vara ute och promenera.»

»Ah, ers excellens, ni kan läsa depescherna sedan», sade *Lucca*, och de gjorde båda

Helen Keller.

(Forts. och slut.)

Oemotståndligt tränger sig på en, vid framställningen af Helen Kellers första undervisning, en jämförelse med hvad som bjudes de flesta af våra normala gossar och flickor. Huru många bildade mödrars barn äro icke andligen svältfödda! Och hvad är sist och slutligen hela vår civilisation värd, om det ej ligger vikt uppå, att blomman därpå, med dess skäraste doft, genom den bildade moderns direkta förmedling under umgänget kommer det unga släktet till godo, och det redan från den morgonfriska ålder, då bevisligen riktningen inslås för livvets sträfvanden och in-tressen!

Så länge Helen mottog undervisning endast medels fingerspråket, glömde hon aldrig något. Hvad som en gång meddelats henne var som antecknad i en bok. Sedan hon begynt läsa, kommit mera i beröring med andra människor och mottagit intryck från flere håll, har hennes minne förlorat denna underbara styrka.

Under några år framåt tillbragte Helen vintrarna i *Perkins-institutet* i Boston, där hon kände sig lycklig och hemmastadd i sällskap med andra blinda barn.

Vid omkring 9 års ålder hade hon med stor bestämdhet tillbakavisat en släktings försök att bibringa henne någon föreställning om Gud såsom hennes fader: »Det kom mig att skratta riktigt duktigt, för jag vet, att min fader är Arthur Keller.» Men efter ett års vidare mognad och vanmäktig kamp med de i hennes eget hjärta uppdykande spörsmålen, begynte hon själf med sådant allvar och så oafvisligt yrka på vägledning i livvets djupaste frågor, att hennes omgivning såg sig tvungen att med henne upptaga ämnet, oaktadt det förut lär ha ingått i *mr Anagnos'*, föreståndaren för Perkins-institutet, plan att så ännu ej skulle ske. Det var i synnerhet den för den svenska allmänheten icke alldeles obekante, numera affidne biskopen *Phillips Brooks*, som förstod att tillfredsställa hennes andes innersta behof genom det beundransvärda sätt, på hvilket han för henne åskådliggjorde den himmelske Faderns kärlek och Jesu mission att för människorna uppenbara denna kärlek. Nu insöp Helen dessa sanningar »likt den törstiga plantan som dricker himlens dagg». Om hennes närvarande religiösa ståndpunkt heter det: »Hennes tro är lika enkel som fast».

Samtidigt med att dessa nya synpunkter gäfvö hela hennes lif ett nytt innehåll, begynte hon få klart för sig, hvarigenom hennes sätt att meddela sig skilde sig från andra människors, äfven hennes blinda kamraters, hvilka »kunde säga med sin mun». Det är intet tvifvel om att denna upptäckt för hennes känsliga och tänkande sinne var nedslående och smärtsam, men missmodet har aldrig fått rum i hennes hjärta, och äfven nu synes hon nästan omedelbart ha omfattat hoppet att bryta de skrankor, som stodo henne i vägen. Frågan, om icke hon också kunde lära att tala med munnen, synes dels impulsivt ha uppstått hos henne själf, dels fått näring genom andras meddelanden, särskildt det om en ung norska, *Ragnhild Kaate*, ett meddelande, som beredde den lilla en sömnlös natt »för glädje». Till följd af hennes enträgna böner att få

lära sig att tala, fördes hon till *miss Sarah Fuller*, föreståndarinnan för *Horace Manns School* för döfstumma i Boston, och undervisningen begynte omedelbart. Hon fick de nödiga förklaringarna öfver talorganens inbördes ställning, fick vidröra miss Fullers ansikte, lägga sina fingrar i hennes mun, och så steg för steg öfva sig att frambringa först några vokalljud, sedan små ord. Miss Fuller intygar, att hon var en oförligknelig elev, och att hon efter tio lektioner med lätthet behärskade talets hufvudbeståndsdelar. Öfningarna synas därefter ha fortgått utan miss Fullers omedelbara ledning med miss Sullivans bistånd; och snart talade Helen flytande. Hennes glädje öfver detta framsteg, hvars betydelse hon redan då, vid ännu icke fyllda tio år, synes fullt ha fattat, var obeskriflig. »Nu är jag icke längre stum,» säger hon efter att fritt ha afgifvit en längre förtjusande skildring — som i sin helhet upptecknats af miss Fuller — öfver ett besök hos hennes favoritskald *dr Oliver Wendell Holmes*. Särskildt glädde hon sig åt att nu kunna meddela sig med sin syster, som var för liten för att förstå fingerspråket.

Det ser ut, som om själslivvets starka tillväxt under detta år väl mycket angripit hennes eljes starka kroppskrafter, men hennes bref från denna tid andas en öfver-svallande glädje: »Jag har lärt många, många saker om Kristus och min himmelske Fader. Jag är mycket, mycket lycklig. Gud vill, att vi skola vara lyckliga. — Han vill icke, att hans barn skall vara stumt, och när jag kommer till himlen, skall han låta sina änglar lära mig att sjunga*. — Jag är så lycklig, att jag skulle vilja lefva alltid, emedan det finnes så många härliga saker att lära.»

Sedan denna tid använde Helen själf företrädesvis talspråket och fingerspråket endast i nödfall. Men andra måste fortfarande med henne anlita detta senare, och de som ej voro förtrogna med detsamma, kunde alls ej meddela sig henne. Hennes önskan blef nu att få lära sig att genom vidröring af de talandes läppar afläsa deras ord. Försök hade visserligen på egen hand gjorts i denna riktning, men den svåra uppgiften fordrade rationell och sakkunnig ledning. Fråga lär ha varit att för detta ändamål föra Helen till London, men saken ordnades så, att hon 1894 förflyttades till *Wright-Humason Scool* i New York, där hon under en tvåårig vistelse tillägnade sig den äsyftade färdigheten. Vid en gifven fingerställning kan hon följa med talorganens skiftande rörelser: pekfingeret hålles lätt mot den talandes läppar, medan tummen lägges på strufhufvudet, och de öfriga fingrarna hvilat mot ena kinden, hvarvid långfingeret når näsan.

Sida vid sida med dessa framgångsfulla bemödanden att, oberoende af de hinder naturen ställt i hennes väg, kunna i så vidsträckt omfång som möjligt meddela sig med andra människor, fortgingo för Helen under alla dessa år allvarliga, intresserade studier i alla de ämnen, som för närvarande ingå i den bildade unga amerikanskans skolprogram, latinets inbegripet. Själf slukade Helen allt som i blindskrift kom i hennes väg, hvilket lyckligtvis öfver hufvud vill säga det bästa som står att läsa.

* Det är dessa ord, som inspirerat *Margaret Canbys* dikt: »A silent singer».

Många böcker ha tryckts i blindskrift enkom för att mata hennes rastlösa hjärna.

Ferierna tillbragtes nu, som förr, vanligen i hemmet i Alabama, i kretsen af de egna, under glada lekar och ströftåg i det fria, hälst till häst, såsom den utomordentligt skickliga ryttarinna Helen lär vara. Det har alltid ingått i miss Sullivans uppfostringsplan att på allt sätt i rikt mått uppöfva Helens naturliga mod, hurtighet och själfständighet, och att till det minsta möjliga inskränka den yttre hjälplöshet, som är en följd af hennes blindhet och döfhet.

Lång och ståtlig, med fria, lediga rörelser, stark hälsa, »splendid nerves», glad, munter, rolig, full af lif och lust, med sinnet öppet för alla goda känslor, gör Helen Keller vid 14 års ålder på sin lärarinna intrycket att vara »det lyckligaste barn i världen, så att det är en särskild förmån att få lefva i hennes närhet. Hon synes oföränderligt besjålas af kärlekens och glädjens ande.»

För oss, som blott på afstånd kunnat göra hennes bekantskap, framlyser hennes personlighet klarast i hennes bref, hvilka, studerade i sitt sammanhang, så långt de föreligga, i mångskiftande intresse kunna täfla med hvilken brefsamling som hälst. I hvar tum en liten amerikanska, som alltid väl vet hvad hon vill säga, afspeglar hon sig i dessa bref med sitt varma hjärte-lag, sin lifliga inbillning, sitt rika intresse för allt och alla, sina roliga infall jämsides med djupa tankar, sin alltid beundransvärda förmåga att sätta sig in i deras läge och känslor, till hvilka hon skrifer. Utom de citat här vid tillfälle fått plats, må ännu några särskildt karaktäristiska anföras:

Till den gamle skalden *John Greenleaf Whittier* skrifer hon vid tio års ålder på hans födelsedag: »Om jag vore hos er i dag, skulle jag gifva er åttiotre kyssar, en för hvarje år ni lefvat. Åttiotre år synas mig bra långa. Synas de er långa?» Eller ett år senare till *mr Dodge*: »Jag minnes er mycket väl. Er hand kändes så lätt och mjuk i min, och jag är glad att ni har en reslig, kraftfull son, som ömt kan sörja för er.» — Till handelsfirman *Messrs. Bradstreet* i Maine, hvilka gladt öfverraskat henne med anhållan att få uppkalla ett af sina stora fartyg efter henne, skrifer hon: »Jag hoppas det stora hafvet skall älska den nya Helen och låta henne lugnt segla öfver dess blå vatten. Var god och säg de modiga sjömännen, som tjänstgöra på »*Helen Keller*», att lilla Helen, som stannar hemma, ofta skall tänka på dem i kärlek. Jag hoppas någon gång få se er och min vackra namne.»

Sommaren 1896 öppnades underhandlingar mellan miss Sullivan och *mr Arthur Gilman*, grundläggaren af och föreståndaren för den framstående *Cambridge School*, hvori unga flickor förberedas för inträde till Harvard-universitetet, om att för Helen öppna tillträdet till denna skola. Mr Gilman, som först blef bestört öfver ett sådant förslag, trodde ej det skulle låta sig genomföras. Men sedan han satts i tillfälle att pröfva Helens intellektuella ståndpunkt, beslöt han att göra ett försök. Afsikten därmed var icke endast att för henne eventuellt möjliggöra inträdet till universitetet, utan tillika att bereda henne tillfälle till ytterligare utveckling genom umgänget med seende och hörande kamrater samt att öfver hufvud

öfva hennes förmåga att reda sig bland normala människor. Dessa synpunkter böra fasthållas, om man vill rätt förstå såväl Helen Kellers personlighet som gången af hennes utveckling och hennes ledning. Genom de summariska framställningar i ämnet, hvilka någon gång varit synliga i pressen, kunde man få den föreställningen, att den då knappt sjuttonårige unga flickan redan varit en fullfärdig Harvard-student.

I oktober 1896, efter sommarferierna stärkt till krafterna, som synas kort förut ha varit något angripna genom en tillfällig sjukdom, gjorde Helen Keller, åtföljd af miss Sullivan, vid höstterminens början, sitt inträde i skolan. Under ett och ett halft läsår delade hon kamraternas lif i studier och sysselsättningar, lekar och promenader. Om morgnarna lämnade hon tillsammans med miss Sullivan hemmet (internatet), såsom de andra, för att återvända samtidigt med dem. Det var mr Gilmaners önskan, att hon i allt skulle lefva kamraternas enkla, lugna lif, ostörd af deltagande i större bjudningar och sällskap. Med sin sällsynta förmåga att vinna människor synes Helen Keller äfven i denna skola varit så väl lärares som kamraters favorit. Ej blott de senare lärde sig att snabbt samspråka med henne medels fingerspråket, utan äfven flere lärare gjorde desamma, för att mera direkt kunna medela sig med henne, och framför allt föreståndaren själf, som senare vid examina tjänstgjorde som hennes öga.

Resultatet af första årets arbete har mr Gilman sammanfattat i en intressant artikel i novemberhäftet 1897 af *American Annuals*

of the Deaf, hvori i detalj redogöres för såväl de alla förväntningar öfverträffande studierna själfva som för de lyckligt genomgångna preliminära examina i engelska, tyska, franska, latin och historia. Mr Gilman stafvade in i hennes hand de från universitetet sända förseglade uppgifterna, hvarpå Helen, inom samma tid som kamraterna, medels skrifmaskin afgaf svaren, antingen mening för mening, eller i längre sammanhang. Hennes skicklighet att begagna skrifmaskinen är fulländad. Oaktadt hon naturligtvis icke kan öfverläsa hvad hon en gång nedskrifvit, äro hennes skrifningar vanligen fullkomligt korrekta, så till uttryckssätt som rättskrifning och interpunktion.

Artikeln slutomdöme lyder: »Ingen man eller kvinna har, enligt min erfarenhet, någon sin blifvit förberedd för dessa examina inom så kort tid. Huru har detta kunnat ske? Genom en förening af tålmod, fasthet och tillgifvenhet samt på grundvalen af ovanliga förståndsgåfvor.»

De senaste underåtelsema gifva emellertid vid handen, att Mr. Gilman i början af detta år ansett sig böra afbryta Helens studier vid Cambridge School, hvilka troligen genom hennes eget intresse och iver blevo för forcerade och syntes såväl honom som några af lärarna kunna hota hennes hälsa. Mr. Gilman uttalar sin djupa bedröfvelse att nödgas skiljas från en elev, som blifvit honom kär, men tillika sitt fasta beslut att en i hans vård anförtrödd ung flicka ej skulle få utsättas för faran af öfveranstängning. Måhända fullföljas universitets-examina framdeles, men troligen

vill man se tiden an och lämna denna fråga, såsom mindre väsentlig, tillsvidare öppen.

Helen Kellers historia är härintills hufvudsakligen historien om hennes uppfostran och själsutveckling. Förenad med större uppoffringar och svårigheter än de flestas, har denna uppfostran fullföljts mera planmässigt, omsorgsfullt och konsekvent än de flestas. Däri, och ej blott i hennes visserligen stora naturliga begåfning, ligger förklaringen till det underbara resultatet. Man kan taga för gifvet, att hennes ledning, lika litet som något annat jordiskt verk, varit fri från mänskliga brister. Men utan tvifvel erbjuder den prof på något af det högsta, som någonsin uppnåtts på uppfostringskonstens område. Helen Kellers själslif återspeglar hennes uppfostrares ideellaste afsikter, såsom ett i ädelt material formadt, lefvande konstverk återger mästartens högsta tankar.

Detta slag af »bildande» konst äro alla mödrar — huru mycket mera alla bildade mödrar — kallade att utöfva. För dem och för alla, som rå om barnen, synes Helen Kellers historia vilja afge ett både uppmuntrande och förebrående vittnesbörd om uppfostrans makt och makten af tron därpå.
Th.

Innehållsförteckning:

Wilhelmina Fundin; af *Birger Schöldström*. (Med porträtt). — Vid Västkusten; poem af *Lotten von Kræmer*. — Kvinnohjälpen på apoteken. — A propos fruntimmersveckan; af *Eyre*. — Bismarck och kvinorna. (Med porträtt af furstinnan von Bismarck). — Den »attesterade» korgen; ett västkustäffventyr af *Carl Valfrid*. — Kvinnoklubbarne i London. (Forts. och slut.) — Ur notisboken. — Helen Keller; af *Th.* (Forts. och slut.) — Tidsfördrif.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Logogryf.

Stundom vägen här i världen
Kännes mödosam och tung
Och man tröttnar lätt på färden,
Mången redan såsom ung.

Därför ville jag dig säga
Något som beaktas må:
Önskar du mitt hela äga,
Mödans stig du måste gå.

Barn jag är utaf naturen,
Här dock ej min moder bor.
Jag i fjärran land är buren,
Faran att mig nå är stor.

Lång den resan säkert blifver,
Full af mödor och besvär.
Ressällskap jag här dig gifver,
Hjälpen nog behöfelig är.

Först en hälsobrunn, hvars vatten
Ger den sjuke kraft igen.
Hvad ej syns i vinternatten,
Flod uti Italien.

Hvad man stundom kan få höra
Utaf den som nödställd är.
Hvad man i det hem plär göra,
Som om snygghet vittne bär.

Tvänne mansnamn. Ett för kvinna.
Tvänne träd vi ha också.

Plats som flere sökt att finna.
Blomma se'n att lukta på.

Ibland annat smått vi stafva
Namnet på en svensk station.
Grekisk ö vi sedan hafva
Och som tillhör dess nation.

Vi bland husdjur ej få glömma
Ett som alltid hyllas skall,
År, fast många det fördöma,
Bra att ha i alla fall.

I hvad du min vän vill vara,
När du trött har somnat in.
Utaf galna djur en skara.
Tillbehör till symaskin.

Tack för sällskapet på vägen!
Tack för äran kära du!
Hoppas ej du blir förlagen
Att vi stå vid målet nu.

Moster Lisa.

Aritmogryf.

1	14	3	15	7	7
2	13	10	12	16	8
3	17	18	6	17	9
4	8	11	19	14	10
5	11	16	7	15	11
6	17	19	20	21	12
6	15	19	2	15	13

Begynnelse- och slutbokstäfverna bilda ord, som sammanhöra med fastlagen: 1) foder, 2) nordbo, 3) ingen viss nation, 4) blomma, 5) finns i hvar klädning och rock, 6) konstprodukt, 7) rör sig i vatten.

b—g.

Charad.

Nils från en mitt *andra*
På mitt *första* gick;
Lyckligt åter hemma,
Han mitt *tredje* fick.

Har han då mitt *hela*,
Visst beröm han får,
Och mor honom bjuder
Att ta än en tår.

Pensée.

Konsonantförändringsgåta.

Med f.
Jag vara kan af många slag,
Och uti storlek jag varierar.
Om läcker, allmänt till behag,
I motsatt fall man mig kasserar.

Med g.
Ibland jag medför sorg och ve —
Ja, säradt högmot ganska ofta —
Ibland jag kommer folk att le,
När mina skatter mot dem dofta.

Med k.
I symboliken jag fått rum
På grund af vissa egenheter.
Jag anses finnas hos en dum
I större, mindre kvantiteter.

Med n.
Om under sommaren du gick
På landet, längs ett brukadt gärde,
Du såg mig kanske och du fick
Ock veta att jag har mitt värde.

Med p.
En snillrik man besjungit mig
Uti en dikt med verser flera,

Där »sens moralen» var: att sig
Man ej bör låta lätt dupera.

Med s.
Jag tanken för mot sorg och ve,
Men äfven mot den högsta lycka:
Jag gifvit namn åt riddare.
Den som mig bär jag brukar trycka.

Med t.
Med färgglans smyckas jag ibland,
Ibland med mörka sorgeskripten.
Ibland jag blir uti din hand
Blott till fördärf och onda skiften.

Sibylla.

Lösningar.

Logogryfen: Näktergal: treklang, gräl, kare, kägla, eka, läkare, raket, änka, ren, lake, Karl, Engla, Greta, Erna, agent, läkare, ärla, garn, ankel, elg, länk, gnat, lärka, galt, kart, gren, grek, gran, ek, ära, ränta, agn, kält, krage, känga, ain, erg, te, akter.

Charaden: I-dun.

Stafvelsegåtan: Hungern är bästa kryddan: Halfdan, Turkiet, Venedig, Kungälf, Vilhelm, Navarra, Mälaren, Bollnäs, korsräf, bemygld, träkarl, marsvin, alpsta, saltkar, roffisk, äggröra, göktyta, hundmål, Nidaros, nafvare, Nordkap.

Ordgåtan: Borgholm: 1) Borgholm, 2) opal, 3) Runo, 4) Greenwich, 5) Helsingborg, 6) Oskar, 7) Livorno, 8) mal.

Bland nu befintliga Cacaosorter intages säkert förnämsta platsen af

HULTMANS CACAO

Guldmedalj
vid 1897 års Konst- och Industriutställning i Stockholm.